

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17476

Tarih : 15.04.2026

10/4056

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yükseköğretim Kurulu tarafından gündeme getirilen ve dört yıllık lisans programlarının fiilen üç yıla sıkıştırılmasını öngören düzenlemenin yükseköğretimin niteliği, üniversitelerin özerkliği, gençlerin eğitim hakkı ve güvenceli gelecek perspektifi üzerindeki etkilerinin tüm boyutlarıyla araştırılması amacıyla, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Cengiz ÇİÇEK

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından kamuoyuna duyurulan ve dört yıllık lisans programlarının akademik takvimin yoğunlaştırılması yoluyla fiilen üç yıla indirilmesini hedefleyen model, bir süre düzenlemesi olarak sunulsa da gerçekte yükseköğretimin yönünü belirleyen politik bir tercihe işaret etmektedir.

Demokratik, bilimsel, ücretsiz ve anadilinde eğitim, toplumsal özgürleşmenin ve kamusal hizmetlerin yegâne pusulasıdır. Eğitimin kimin için ve hangi ihtiyaçlara göre örgütlendiği, pusulanın hangi yöne çevrildiğini de göstermektedir. Eğitim sermayenin kar alanı veya bir toplum mühendisliğinin aparatı olarak görülemez. Oysa yapılmak istenen düzenleme toplumsal ihtiyaçları değil sermayenin ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Böylelikle eğitim süreçleri ve eğitim kurumları sermayenin arka bahçesi haline getirilmek istenmektedir.

Düzenleme barınma, beslenme gibi temel kamusal hakları karşılama sorumluluğundan elini çeken iktidarın yükseköğretimi adım adım tasfiye etme stratejisinin bir parçasıdır. Dolayısıyla tartışma eğitimin süresine indirgenemeyecek kadar derin bir meseleyi açığa çıkarmaktadır. Lisans eğitiminin kısaltılması ve benzer girişimler, yükseköğretimi toplumsal gelişimin bir aracı olmaktan çıkararak sermayenin ihtiyaç duyduğu esnek, düşük maliyetli ve hızla dolaşıma sokulabilir işgücünü üretme mekanizmasına dönüştürmektedir. Bu yönelim, üniversiteyi eleştirel düşüncenin ve bilimsel üretimin alanı olmaktan uzaklaştırarak dar bir mesleki formasyon alanına indirgemektedir. Bugün üniversiteler, bilimsel üretim ve toplumsal gelişim alanı olmaktan çıkarılarak sermayenin ihtiyaç duyduğu işgücünü hızlı ve düşük maliyetle üreten yapılara dönüştürülmektedir.

Lisans süresinin kısaltılması girişimi, eğitimi toplumun özgürleşme alanları olarak ve toplumsal ihtiyaçları karşılamak üzere kamusal bir hak olarak gören bir yaklaşımın değil; sermaye için "ucuz iş gücü" atölyeleri olarak gören zihniyetin devamıdır. MESEM gibi projeleri tamamlayan ve yaygınlaştıran, sınıfsal eşitsizlikleri derinleştiren, gençlerin ütopalarını "karın tokluğuna iş bulma" ile sınırlandıran bir düzenlemedir.

Düzenleme ihtiyacı, benzer örneklerde de karşımıza çıkan "istihdama duyarlılık" ve "beceri temelli müfredat" gibi kavramlarla gerekçelendirilse de özünde yükseköğretimin işgücü piyasasının ihtiyaçlarına göre şekillendirilmek istendiği tartışma götürmez bir gerçekliktir. Nitekim Eğitim-Sen ve TMMOB gibi toplumun dinamik kesimleri ve meslek örgütleri de bu sürecin, üniversiteleri bilimsel bilgi üretiminden uzaklaştırarak daha dar bir mesleki formasyon alanına sıkıştırabileceği ve gençleri daha erken yaşta güvencesiz ve düşük ücretli iş gücü haline getireceği yönünde haklı tepkilerini dile getirmektedir.

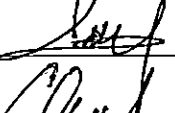
Türkiye'de yükseköğretim mezunları arasında işsizlik oranlarının yüksekliği dikkate alındığında, eğitim süresinin kısaltılması gençlerin istihdam sorununu çözmeyecektir. Aksine, gençleri daha düşük ücretli ve güvencesiz çalışma koşullarına itecektir.

Öte yandan akademik takvimin yoğunlaştırılmasıyla yılın tamamına yayılan eğitim modeli, üniversitelerde araştırma faaliyetlerini geri plana iterek akademisyenleri yalnızca ders veren bir işleyişe zorlayacaktır. Bu durum, bilimsel üretimin daha da zayıflamasına ve üniversitelerin araştırma kapasitesinin gerilemesine yol açacaktır. Aynı zamanda öğrencilerin sosyal, kültürel ve entelektüel gelişim alanları daralacak; üniversite yaşamı bütünlüklü bir eğitim süreci olmaktan çıkacaktır.

Yükseköğretim alanındaki bu dönüşüm, tarihsel olarak YÖK'ün kuruluş mantığıyla da doğrudan ilişkilidir. 12 Eylül darbesi sonrasında kurulan YÖK, üniversiteleri siyasal ve toplumsal denetim altına almanın bir aracı olarak şekillendirilmiş; eleştirel düşüncüyü sınırlandıran ve tekçi bir anlayışı dayatan bir yapı olarak işlev görmüştür. Bugün ise bu yapı, yalnızca ideolojik denetimin değil, aynı zamanda eğitimin piyasalaştırılmasının da başlıca araçlarından biri haline gelmiştir.

Bu gerçekliğe rağmen akademik takvim ve eğitim süreçlerine ilişkin bu denli kapsamlı değişikliklerin merkezi idari tasarruflarla belirlenmesi YÖK'ün merkeziyetçi yapısını daha da güçlendirecektir.

Sonuç olarak, lisans eğitiminin kısaltılması yönündeki girişimler; eğitimin kamusal niteliğini zayıflatan, üniversitelerin bilimsel ve özerk yapısını aşındıran ve gençliği güvencesizliğe iten kapsamlı bir dönüşümün parçasıdır. Bu nedenle söz konusu düzenlemenin tüm boyutlarıyla incelenmesi, toplumsal, ekonomik ve akademik etkilerinin araştırılması amacıyla bir Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
;			
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	